

9. juli 2021

21/00491-9

ENERGIKLAGENÆVNETS AFGØRELSE

i sag om klage over Energistyrelsens afgørelse af 14. december 2020 om genoptagelse af etableringstilladelse af 22. december 2016 for Vesterhav Syd Havvindmøllepark

ENERGIKLAGENÆVNET

NÆVNENES HUS

Toldboden 2

8800 Viborg

Energiklagenævnet har modtaget en klage fra Lyngvejens Grundejerforening (herefter klager) over Energistyrelsens afgørelse af 14. december 2020 om genoptagelse af etableringstilladelse af 22. december 2016 for Vesterhav Syd Havvindmøllepark.

Tlf. 72 40 56 00

CVR-nr. 37 79 55 26

EAN nr. 5798000026070

ekn@naevneneshus.dk

www.naevneneshus.dk

Energiklagenævnet stadfæster Energistyrelsens afgørelse af 14. december 2020.

Nævnets sammensætning

Nævnens formand og dommer Peter Ulrik Urskov

Næstformand, professor og cand.jur., ph.d. Michael Gøtze

Professor og cand.jur., ph.d. Birgitte Egelund Olsen

Direktør og cand.polyt. Poul Sachmann

Civilingeniør Gunnar Boye Olesen

1. Klagen til Energiklagenævnet

Energiklagenævnet modtog den 11. januar 2021 klagen over Energistyrelsens afgørelse af 14. december 2020 om genoptagelse af etableringstilladelsen af 22. december 2016 for Vesterhav Syd Havvindmøllepark. Ved afgørelsen af 14. december 2020 gav Energistyrelsen Vattenfall Vindkraft Vesterhav Syd P/S (herefter Vattenfall) tilladelse til at igangsætte anlægsarbejdet af havvindmølleparken Vesterhav Syd. Tilladelsen blev givet med hjemmel i § 25 i lov om fremme af vedvarende energi (herefter VE-loven).¹

Det fremgår af klagen, at klager tillige har tilsluttet sig de anførte klagepunkter i klagen fra foreningen Sammenslutningen af sommerhusgrundejerforeninger på Holmsland Klit. Denne forenings klagepunkter indgår derfor i realitetsbehandlingen i nærværende sag.

Energiklagenævnet har tidligere i forbindelse med nævnets behandling af sagen truffet afgørelse om, at klagen ikke tillægges opsættende virkning, jf. Energiklagenævnets afgørelse med j.nr. 21/00491-8 af 19. april 2021.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 125 af 7. februar 2020 om fremme af vedvarende energi.

2. Energistyrelsens afgørelse

Energistyrelsen meddelte den 14. december 2020 tilladelse til, at Vattenfall kunne igangsætte anlægsarbejdet for Vesterhav Syd Havvindmøllepark. Afgørelsen blev truffet i medfør af VE-lovens § 25.

Afgørelsen giver Vattenfall tilladelse til etablering og gennemførelse af el-produktionsanlægget Vesterhav Syd med tilhørende interne ledningsanlæg på søterritoriet, som tilsammen udgør Vesterhav Syd Havvindmøllepark. Tilladelsen indeholder bl.a. de miljømæssige vilkår, der knytter sig til etablering og drift af Vesterhav Syd Havvindmøllepark.

Energistyrelsens afgørelse fastsætter de nye miljøvilkår omhandlende vurderingen af projektets indvirkninger på miljøet. Det fremgår af Energistyrelsens afgørelse, at de nye miljøvilkår erstatter miljøvilkårene i afgørelsen af 22. december 2016. Afgørelsen giver Vattenfall tilladelse til at etablere og gennemføre Vesterhav Syd Havvindmøllepark inden for rammerne af miljøkonsekvensrapporten af den 1. maj 2020, herunder ved gennemførelse af de i rapporten anførte afværgeforanstaltninger, og efter de gældende vilkår i afgørelsen af 2016, samt miljøvilkårene og de nye vilkår om tilsyn i tilladelsen af 14. december 2020.

Afgørelsen er truffet på baggrund af Vattenfalls ansøgning, miljøkonsekvensrapporten for Vesterhav Syd Havvindmøllepark af 1. maj 2020 med tilhørende baggrundsrapporter, ekstern vurdering fra en uafhængig konsulentvirksomhed om undervandsstøj,² resultaterne af de høringer, der er foretaget, og myndighedens begrundede konklusion.

3. Sagens oplysninger

3.1 Sagens forhistorie

I marts 2012 indgik den daværende regering en energipolitisk aftale med Folketingets øvrige partier, bortset fra Liberal Alliance, om Danmarks energipolitik i perioden 2012-2020. Et af hovedelementerne i aftalen var at øge andelen af vedvarende energi blandt andet ved en udbygning af vindkraft på havet med henblik på at leve op til EU-retlige og internationale forpligtelser i forhold til at nedbringe udslippet af CO₂ og fremme af energisystemer baseret på vedvarende energi.

I oktober 2012 kom Havvindmølleudvalget³ med den endelige rapport⁴ omhandlende en screening af egnede placeringer til kystnære havvindmølleprojekter op til 200 MW pr. område indenfor 20 km fra kysten. Den mere kystnære placering af mindre havvindmølleparker er foretaget ud fra det primære ønske om at holde omkostningerne til udbygningen nede. På baggrund af

² Konsulentvirksomheden Lloyd's Register udarbejdede "Review of underwater noise prognosis for Vesterhav N and S, 24. March 2020". Vurderingen blev indhentet med henblik på at sikre, at støjprognosen for undervandsstøj i fyldestgørende omfang viser, at projektet vil opfylde de tekniske krav i styrelsens retningslinjer for undervandsstøj.

³ Havvindmølleudvalget blev nedsat af den daværende regering i 2012, for at lave en screening af egnede placeringer til kystnære havvindmølleprojekter op til 200 MW.

⁴ Kystnære havmøller i Danmark, Screening af havvindmølleplaceringer indenfor 20 km fra kysten, oktober 2012. Endelig rapport.

landskabelige og visuelle hensyn, fandt Havvindmølleudvalget, at havvindmøller med en højde på 200 meter skulle have en mindste afstand på 4 km ud for byer og sommerhusområder.

På baggrund af Havvindmølleudvalgets screening udpegede den daværende regering og forligskredsen i november 2012 seks områder – herunder Vesterhav Syd – til opstilling af kystnære havvindmølleparker, hvor der skulle gennemføres undersøgelser og udbud for opstilling af vindmøller samt planlægning for ilandføringsanlæg med tilhørende udbygning af elnettet på land.⁵ Selve placeringen af undersøgelsesområdet for Vesterhav Syd Havvindmøllepark er et resultat af Havvindmølleudvalgets screening af egnede placeringer for kystnære havvindmølleprojekter.

Som led i opfølgningen på Energiaftale 2012 og Aftale om tilbagerulning af FSA (forsyningssikkerhedsafgifter) mv. og lempelser af PSO-afgiften⁶ af 14. juli 2014,⁷ blev de 350 MW kystnære havvindmølleparker Vesterhav Syd og Vesterhav Nord sendt i udbud.

Energinet blev ved pålæg af 29. januar 2013 og 12. november 2013 fra Energi-, Forsynings- og Klimaministeriet bedt om at varetage VVM-undersøgelserne for havvindmølleparkerne Vesterhav Syd og Vesterhav Nord med tilhørende ilandføringsanlæg og anlæg på land forud for et koncessionsudbud om anlæg og drift af havvindmølleparkerne.

I forbindelse med VVM-processen blev der afholdt to offentlige møder. Det første møde fandt sted i ”ide-fasen” i starten af 2014. Det andet møde fandt sted i maj 2015 som led i offentliggørelsen af forslaget til VVM-redegørelsen.

Forslaget til VVM-redegørelsen forelå i april 2015, hvorefter det blev sendt i offentlig høring fra den 5. maj 2015 til den 30. juni 2015. Den endelige VVM-redegørelse og miljøvurdering af kommuneplantillæg for Vesterhav Syd Havvindmøllepark blev offentliggjort den 26. november 2015 af Energistyrelsen og Naturstyrelsen.

Efter gennemførelse af en udbudsrunde blev der den 1. september 2016 afgivet tilbud. Vattenfall vandt retten til at opføre havvindmølleparkerne Vesterhav Syd på 170 MW og Vesterhav Nord på 180 MW.

Den 22. december 2016 indgik Energistyrelsen og Vattenfall ”Aftale om forpligtelse til at etablere og nettilslutte et elproduktionsanlæg, Vesterhav Syd, i

⁵ Med kystmølleaftalen af 26. november 2012 blev der truffet politisk beslutning om, hvilke områder, der skulle indgå i udbuddet samt fastlagt en minimumsafstand til kysten på 4 km.

⁶ PSO-afgiften – Public Service Obligation – blev indført af Folketinget i 1998, for at fremme en miljøvenlig elproduktion fra vedvarende energikilder som f.eks. vindmøller. PSO-afgiften blev underkendt af EU-Kommissionen i 2016, fordi den også blev pålagt udenlandske selskaber, selvom de ikke kunne modtage støtte fra Danmark til deres elproduktion fra vedvarende energikilder. Et bredt flertal i Folketinget blev enige om at udfase PSO-afgiften fra 2017-2022. EU-Kommissionen betingede sin godkendelse til forslaget, med at Danmark øger transmissionskapaciteten til nabolandene for at fremme øget konkurrence og handel med elektricitet.

⁷ <https://fm.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2014/juli/aftale-om-tilbagerulning-af-fsa-mv-og-lempelser-af-pso/>.

Nordsøen”. I forlængelse heraf meddelte Energistyrelsen Vattenfall ”Tilladelse til etablering af havvindmølleparken, Vesterhav Syd, med tilhørende elforsyningsnet på søterritoriet i Nordsøen (etableringstilladelse)”.

Etableringstilladelsen for Vesterhav Syd Havvindmøllepark blev efterfølgende påklaget til Energiklagenævnet. Energiklagenævnet ophævede og hjemviste den 20. december 2018 den del af Energistyrelsens afgørelse, der angik vurderingen af virkningerne på miljøet, til fornyet behandling.⁸ Hjemvisningen skete med henblik på, at Energistyrelsen skulle udarbejde et nyt VVM-tillæg, der omfattede det konkrete projekt, og først herefter træffe endelig afgørelse i sagen under inddragelse af den berørte offentlighed og med mulighed for klageadgang. De resterende dele af afgørelsen af 22. december 2016 forblev gyldige.⁹

Efter Energiklagenævnets afgørelse af 20. december 2018, der medførte udarbejdelse af en ny miljøkonsekvensrapport, blev der i forbindelse med miljøvurderingsprocessen gennemført to offentlige høringer. Den første offentlige høring blev afholdt i perioden fra den 1. juli til den 16. august 2019, hvor Energistyrelsen blandt offentligheden og myndigheder indkaldte idéer og forslag til afgrænsning af den nye miljøkonsekvensrapport for Vesterhav Syd Havvindmøllepark. På baggrund af de indkomne høringssvar udarbejdede Energistyrelsen et høringsnotat og en afgrænsningsudtalelse af 13. januar 2020, som blev sendt til Vattenfall. Vattenfall fik på baggrund af dette materiale udarbejdet en ny miljøkonsekvensrapport for Vesterhav Syd Havvindmøllepark dateret den 1. maj 2020. Den anden offentlige høring blev afholdt i perioden fra den 5. maj til den 30. juni 2020, hvor Energistyrelsen sendte miljøkonsekvensrapporten i høring hos offentligheden og myndigheder.

Energistyrelsen traf på baggrund af den nye miljøkonsekvensrapport, og efter inddragelse af den berørte offentlighed, afgørelsen af 14. december 2020 om genoptagelse af etableringstilladelsen af 22. december 2016 for Vesterhav Syd Havvindmøllepark.

3.2 Projektet og området

Energistyrelsen har den 14. december 2020 truffet afgørelse om etableringstilladelse til projektet Vesterhav Syd Havvindmøllepark.

Projektet omhandler opstilling af 20 havvindmøller, som placeres på én lige linje på søterritoriet i Nordsøen ca. 9 km ud for den jyske vestkyst ud for Ringkøbing Fjord.

Det fremgår, at vindmøllernes monopælefundamenter rammes ned i havbunden. Vanddybden i projektområdet udgør mellem 15 og 25 meter.

⁸ Energiklagenævnets afgørelse med journalnumrene 18/00219, 18/00222 og 18/00225.

⁹ Energistyrelsen har i afgørelsen af 14. december 2020 som følge af Energiklagenævnets tidligere afgørelse af 20. december 2018 fastsat nye miljøvilkår, der erstatter vilkårene i Energistyrelsens etableringstilladelse fra 2016, som omhandlede vurderingen af projektets indvirkninger på miljøet. De vilkår i etableringstilladelsen fra 2016, som ikke helt eller delvist erstattes med vilkår i afgørelsen af 14. december 2020, gælder fortsat.

Derudover omfatter projektet etablering af to parallelle ilandsføringskabler, samt kabler der forbinder vindmøllerne. Projektets ilandsføringskabler medfører dannelse af en 500 m bred korridor med et areal på 3,4 km². Korridoren går fra vindmølleparken ind til kysten ved Klegod nord for Hvide Sande.

Der er for projektet udarbejdet en miljøkonsekvensrapport, hvoraf det fremgår, at projektet omfatter opstilling af 20 vindmøller af mærket Siemens Gamesa og med en selvstændig vindmølleeffekt på 8,4 MW og med møllehøjder på 193 m til vingespids. Navhøjden på vindmøllen udgør 109 m og rotorens diameter 167 m. Vindmøllerne vil begynde at generere strøm, når vindhastigheden er mellem 3 og 5 m/s. Vindmølleparkens levetid er anslået til at være 25 år.

3.3 Energistyrelsens begrundelse for etableringstilladelsen og miljøkonsekvensrapporten

I det følgende beskrives udelukkende de dele af Energistyrelsens etableringstilladelse og miljøkonsekvensrapporten, som er relevant for klagen i den konkrete sag.

3.3.1 Projektets alternative placeringer

Det fremgår af begrundelsen for Energistyrelsens etableringstilladelse, at styrelsen ved sin vurdering af de visuelle forhold har lagt vægt på, at placeringen af de kystnære havvindmølleparker samt minimumsafstanden til kysten, og at størrelsen af havvindmølleparken er politisk besluttet af et bredt flertal i Folketinget.

Det fremgår af miljøkonsekvensrapportens afsnit 2.3, at der er undersøgt alternative placeringer af projektet samt et 0-alternativ.

I forhold til alternative placeringer fremgår det af miljøkonsekvensrapporten, at undersøgelsen er baseret på et udpeget koncessionsområde. Redegørelsen for alternative placeringer, er derfor foretaget ud fra placering af 20 vindmøller inden for samme område. Hertil oplyses det, at andre opstillingsmønstre er vurderet og undersøgt i optimering af projektet, herunder to alternative opstillingsmønstre end det valgte. Det ene alternativ er desuden visualiseret i bilag 2 til miljøkonsekvensrapporten.

Herefter fremgår det, at vurderingen og undersøgelsen af de alternative placeringer er udført med inddragelse af projektets fordele og ulemper i forbindelse med indvirkninger på miljøet samt høringssvar fra den tidligere VVM-proces. Ud over de miljømæssige aspekter er der desuden foretaget overvejelser om, hvad der er teknisk muligt, og hvilken løsning der vil være at foretrække af hensyn til elproduktionen.

Det fremgår, at det første alternative opstillingsmønster for projektet indeholder opstilling af 20 vindmøller på to rækker, hvoraf den sydligste af rækkerne er placeret ca. 4 km fra kysten i en bue, og den anden række langs undersøgelsesområdet østligste kant i en afstand af ca. 6-10 km fra kysten. Det andet belyste alternativ består af to parallelle rækker af vindmøller, hvoraf den ene

er placeret ca. 9 km fra kysten og den anden ca. 8 km fra kysten i undersøgelsesområdet sydvestlige del. Vattenfall har vurderet, at disse alternativer vil have flere ulemper end fordele i forhold til projektets valgte placering.

I forbindelse med projektets alternativer redegøres videre for, at forskellige vindmøllestørrelser har været overvejet, og at især hensynet til de visuelle forhold har haft betydning for valget. På den baggrund samt ud fra analyser af mølletypernes omkostningseffektivitet er der valgt at opstille 20 vindmøller med en effekt på 8,4 MW og en højde på 193 m.

Det konkluderes i miljøkonsekvensrapporten, at området udnyttes bedst muligt ved den valgte opstilling, hvor vindmøllerne er placeret ca. 9 km fra kysten, og på én række langs den vestlige kant af koncessionsområdet. Hertil oplyses det, at der inden for koncessionsområdet ikke foreligger muligheder for alternative opstillingsmønstre med den samme størrelse elproduktion, og at det vurderes, at den valgte opstilling vil have flest fordele og færrest ulemper ud fra et miljømæssigt, teknisk og økonomisk perspektiv.

Om 0-alternativet beskrives den situation, at projektet ikke gennemføres, hvilket vil betyde, at der ikke påføres havmiljøet eller miljøet på land miljøpåvirkninger, som følge af vindmølleparken og de tilknyttede søkabler, og at området primært vil fremstå som i de forskellige beskrivelser af de eksisterende forhold i miljøkonsekvensrapportens kapitel 5.

3.3.2 Landskabet og visuelle forhold

Det fremgår af begrundelsen for Energistyrelsens afgørelse, at styrelsen, for så vidt angår projektets visuelle påvirkning, kystlandskab, rekreativ anvendelse og kulturarv, har vurderet, at projektet vil medføre en væsentlig visuel påvirkning, idet møllerne ved frit udsyn fra kysten og i det umiddelbare kystlandskab må forventes at kunne være fremtrædende elementer. Styrelsen vurderer endvidere, at projektet vil kunne opleves som en forstyrrelse af landskabet og oplevelsesværdien, hvor udsigten ud over havet i dag ikke er forstyrret af faste tekniske anlæg, herunder også i forhold til den lysmarkering, som er påkrævet af hensyn til flysikkerheden. Derudover vurderer styrelsen, at projektets visuelle påvirkning vil kunne få betydning for den rekreative oplevelse i området, og at det vil kunne have betydning for oplevelsen af kulturarven, eksempelvis ved Nr. Lyngvig Fyr.

Energistyrelsen vurderer imidlertid, at miljøpåvirkningerne ikke er af en sådan karakter, at der ikke kan meddeles tilladelse til projektet. Styrelsen lægger i den forbindelse til grund, at der ikke er regler, der regulerer den visuelle eller landskabelige påvirkning fra projektet på havet, som eksempelvis naturbeskyttelseslovens eller planlovens bestemmelser om hhv. beskyttelseslinjer og kystnærhedszone. Desuden lægges der i afgørelsen vægt på, at placeringen af de kystnære havvindmølleparker, minimumsafstanden til kysten og størrelsen af havvindmølleparken er politisk besluttet af et bredt flertal i Folketinget, og at der forud for den politiske beslutning og vedtagelsen af det nødvendige lovgrundlag i Folketinget blev forelagt et omfattende visualiseringsmateriale, der viste de forventede visuelle påvirkninger af kystnære havvindmølleparker.

Videre henvises til, at der på baggrund af Energinets miljøvurdering fra april 2015 i 2016-afgørelsen blev fastsat vilkår om projektets fysiske udformning for at mindske den visuelle påvirkning. Det er Energistyrelsens vurdering, at Vattenfall med det valgte opstillingsmønster og mølletype opfylder disse krav.

Det har endeligt indgået i Energistyrelsens vurdering, at det ikke er muligt at nedbringe den generelle visuelle påvirkning yderligere inden for rammerne af det tildelte koncessionsområde.

Af miljøkonsekvensrapportens afsnit 5.13 fremgår projektets visuelle påvirkning for borgere på en given lokalitet og landskabets karakter. Til miljøkonsekvensrapporten er der udarbejdet en visualiseringsrapport som bilag, hvilken består af billeder fra udvalgte fotostandpunkter.

I miljøkonsekvensrapporten redegøres der for, at vurderingen af de visuelle påvirkninger er foretaget ud fra bl.a. kommuneplaner, landskabskortlægninger som fremgår af baggrundsrapporter ved den tidligere VVM-proces for projektet, og derudover aktuelle oplysninger i form af flyfotos, besigtigelse og offentlige tilgængelige oplysninger fra særligt miljøportalen.¹⁰

Videre fremgår det, at vurderingen af de visuelle påvirkninger tager udgangspunkt i anbefalinger for opstilling af vindmøller på land på op mod 150 m i totalhøjden, som fremgår af rapporten *"Store vindmøller i det åbne land"* udgivet af Skov- og Naturstyrelsen.¹¹ Hertil bemærkes det, at der er foretaget en udvidelse af de tre vurderingszoner, som rapporten lægger op til, at visuelle forhold vurderes ud fra, idet projektets vindmøller har totalhøjder på 193 m. Til udvidelsen af vurderingszonerne er anvendt den forholdsvis sammenhæng mellem møllehøjde og zonernes geografiske udbredelse, som fremgår af rapporten udgivet af Skov- og Naturstyrelsen.

I miljøkonsekvensrapporten begrundes anvendelsen af rapporten udarbejdet af Skov- og Naturstyrelsen ved fastsættelse af vurderingszonerne med, at projektets vindmøller er placeret ca. 9 km fra kysten, hvilket medfører, at vindmøllerne vil påvirke landskabet på lignende måde, som vindmøller placeret på land. Hertil uddybes det, at vindmøllerne særligt flere steder fra baglandet vil indgå i landskabsbilledet på en måde, som er sammenlignelig med en placering på land. Vindmøllernes kystnære placering er således baggrunden for, at anbefalingerne i Skov- og Naturstyrelsens rapport anvendes frem for rapporten *"Fremtidens havvindmølleplaceringer 2025 – en vurdering af de visuelle forhold ved opstilling af store vindmøller på havet"* udgivet af Energistyrelsen.¹²

¹⁰ Danmarks Miljøportal, <https://arealinformation.miljoeportal.dk/html5/index.html?viewer=distribution>.

¹¹ Store vindmøller i det åbne land - en vurdering af de landskabelige konsekvenser. Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen, januar 2007.

¹² Fremtidens havvindmølleplaceringer 2025 - en vurdering af de visuelle forhold ved opstilling af store vindmøller på havet, Energistyrelsen, april 2007. Fra Det Enerkipolitiske Udvalg. Rapporten indeholder en grafisk oversigt over synlighedsvurderingerne for vindmøller med en effekt på 3, 7,5 og 15 MW.

Dernæst oplyses det, at nærzonen for det konkrete projekt er blevet fastsat til 0-5,7 km fra de planlagte vindmøller, og at zonen således ikke rækker ind over land, og således ikke er relevant for vurderingen af de visuelle forhold, landskabskarakteren og de landskabelige beskyttelsesinteresser. Det beskrives desuden, at en nærzone ifølge rapporten fra Skov- og Naturstyrelsen bl.a. defineres som et område, hvor vindmøller vil være dominerende i landskabet. Videre redegøres der for, at mellemzonen for projektet udgør 5,7-13 km fra vindmøllerne, og at der i vurderingen af de visuelle påvirkninger netop er fokus på mellemzonen, hvor det vurderes, at den primære påvirkning finder sted. Det oplyses, at idet den korteste afstand mellem kysten og projektets vindmøller er 8,9 km, fokuserer vurderingen sig på afstanden 8,9-13 km fra vindmøllerne. En mellemzone kendetegnes ifølge rapporten fra Skov- og Naturstyrelsen bl.a. som et område, hvor vindmøllerne er fremtrædende elementer i landskabet, men hvor afstanden er så stor, at der er en skalamæssig balance mellem vindmøllerne og de øvrige landskabselementer. Yderligere fremgår det, at påvirkninger i fjernzonen som defineres fra 13 til ca. 20 km fra vindmøllerne vurderes på et mere overordnet niveau. En fjernzone kendetegnes ifølge anbefalingerne i rapporten fra Skov- og Naturstyrelsen ved, at vindmøllerne i denne udstrækning fortsat er synlige i landskabet, men er underlagt andre, mere dominerende landskabselementer, og ikke længere påvirker landskabsoplevelsen i væsentlig grad.

Af figur 5-45 i miljøkonsekvensrapporten vises placeringen af vurderingszonerne på et kort over området samtidig med placeringerne for 12 udvalgte fotostandpunkter, som anvendes i den tilknyttede visualiseringsrapport for projektet. Af figuren ses det, at ni af fotostandpunkterne ligger på land inden for mellemzonen, og tre af fotostandpunkterne ligger på land inden for fjernzonen. Ingen fotostandpunkter ligger i nærzonen, som befinder sig på havet. I miljøkonsekvensrapporten oplyses det, at fotopunkterne er udvalgt i forhold til repræsentative lokaliteter for de forskellige landskabskarakterområder, lokaliteter med særlige visuelle oplevelsesværdier og beskyttelsesinteresser samt lokaliteter for visuelle forhold af særlig betydning for befolkningen. Desuden er der lagt vægt på at vælge lokaliteter, som illustrerer vindmøllerne set fra forskellig vinkel og forskellig afstand. Det beskrives, at de fleste visualiseringer er udarbejdet i mellemzonen, hvor intensiteten af påvirkningen vil være størst, men at der også er gennemført en række visualiseringer for fjernzonen for at belyse særlige lokale forhold, der gør sig gældende, og for at imødekomme borgerhenvendelser.

Visualiseringsrapporten, som er et bilag til miljøkonsekvensrapporten, består af i alt 12 fotostandpunkter. Det fremgår af rapportens redegørelse, at billederne i visualiseringsmaterialet er vist som dagsvisualiseringer, som så vidt muligt har været optaget i klart vejr med sol. Fotografierne er dog optaget i perioden oktober til november, som er kendetegnet ved at solen står lavt på

Oversigten illustrer endvidere et tilnærmet bud på, hvor konsekvenszonerne for andre vindmøllestørrelser befinder sig. På baggrund heraf er der opstillet en tabel over anbefalede zonegrænser for 6 vindmølle typer i effektintervallet 3 – 15 MW. Det fremgår heraf, at der for vindmøller mellem 7,5 MW (totalhøjde 187,5 meter) og 10 MW (totalhøjde 215 meter) foreslås følgende konsekvenszoner; nærzone 0 – 13 km / 15 km, mellemzone 13 – 28 km / 15 – 31 km og fjernzone fra 28 km / 31 km.

himlen, dagene er forholdsvis korte og vejrforholdene ustadige, hvorfor det beskrives som værende umuligt at forudse solskin fuldstændigt. For at opnå et godt sammenligningsgrundlag er fotografierne derfor så vidt muligt optaget i en neutral lyssituation, så oplevelsen af vindmøllerne svarer til en klar dag med god sigtbarhed. Herudover fremgår det, at der for enkelte udvalgte foto-standpunkter tillige er billedvisualiseringer af vindmøllerne i natsituation, ved solnedgang samt i gråvejr for at give et indtryk af vindmøllernes synlighed under forskellige lys- og vejrforhold. For hvert fotopunkt vises de eksisterende forhold og derefter en visualisering af vindmølleprojektet, og for nogle fotopunkter vises visualiseringerne som panoramabilleder.

Vurderingen af de visuelle påvirkninger i driftsfasen er ifølge miljøkonsekvensrapporten foretaget med udgangspunkt i visualiseringseksemplerne samt miljøkonsekvensrapportens beskrivelse af landskabskarakterområderne og af de landskabelige beskyttelsesinteresser. Til vurderingen anføres det desuden, at placering og opstillingsmønsteret, vindmøllevingernes rotation, topografien, lysafmærkninger og vejret påvirker de visuelle forhold.

Det vurderes i forhold til vurderingszoneinddelingen i miljøkonsekvensrapporten, at projektets vindmøller fra land ikke vil virke dominerende, idet nærzonen ikke rækker ind over land, men at de nærmeste vindmøller mod land i mellemzonen vil have en fremtrædende karakter. I fjernzonen vurderes det, at vindmøllerne vil være synlige, men ikke fremtrædende.

Videre vurderes det konkret i miljøkonsekvensrapporten, at projektet lokalt på stranden og i de høje klitter samt ved god sigtbarhed vil være fremtrædende om dagen i synsfeltet i flere retninger. Om natten vurderes intensiteten af projektet som middel, idet markeringslys vil være synlige. Længere inde i landet vurderes projektet at være synligt om dagen, men vurderes ikke at være af fremtrædende karakter. Samlet set vurderes intensiteten som høj, hvilket primært bygger på, at projektet vil ændre udsigten fra upåvirket til påvirket af tekniske anlæg, hvilket sammenstilles med et funktionstab. Yderligere er det til vurderingen inddraget, at der mod sydøst er tre vindmøller ved Hvide Sande, og at havvindmølleparken Horns Rev ved god sigtbarhed kan skimtes i horisonten. Det angives, at vindmøllerne ved Hvide Sande og Horns Rev ikke er inde for samme synsfelt som projektet, og at vurderingen af intensiteten for projektet for Vesterhav Syd Havvindmøllepark ikke ændres som følge af øvrige vindmøller i nærheden af projektområdet.

Af miljøkonsekvensrapporten vurderes det endvidere på baggrund af projektets udbredelse, intensitet og levetid på 25 år, at projektet vil medføre en væsentlig visuel påvirkning om dagen set fra stranden og toppen af de højeste klitter i mellemzonen. Om natten vurderes den visuelle påvirkning i samme område af moderat omfang. I fjernzonen langs strand og på toppen af klitterne nordøst og sydøst for projektet vurderes det, at vindmøllerne vil være fuldt synlige, men mindre og mindre fremtrædende med afstanden og den spidse vinkel til projektet. Langs fjernzonens strand og yderste klitter vurderes påvirkningen på grund af faldende intensitet og udbredelse, som gradvis aftagende fra moderat (ca. i afstanden 13-16 km fra projektet) til mindre og ubetydelig. Fra de yderste klitter og mod øst vurderes intensiteten ligeledes at

falde om dagen og om natten i sammenhæng med afstanden. Hertil indgår i vurderingen, at der vil være forskelle i påvirkningen som følge af klitternes kuperede terræn. På nogle af de højeste klittoppe vil vindmøllerne være fuldt synlig og fremtrædende, og i nogle af lavningerne vil ingen af de nye vindmøller kunne ses, men være skjult bag de høje klitter. Yderligere vurderes det, at vindmøllerne med stigende afstand vil skjules i mindre grad, men til gengæld vil blive mindre fremtrædende, og udgøre en mindre andel af synsvinklen. Dermed vil intensiteten falde gradvis med afstanden. I mellemzonen bag den yderste klitrække vurderes påvirkningen på grund af den varierende intensitet og udbredelse som moderat. I baglandets fjernzone vurderes påvirkningen på grund af den faldende intensitet og udbredelse som gradvist aftagende fra mindre til ubetydelig.

3.3.3 Støj

Energistyrelsen anfører i sin begrundelse for afgørelsen, at det er Miljøstyrelsen, der forvalter reglerne om støj fra vindmøller, og at Energistyrelsen lægger til grund, at den i miljøkonsekvensrapporten anvendte metode til beregning af støj fra vindmøllerne i driftsfasen er i overensstemmelse med den metode, der fremgår af bekendtgørelse om støj fra vindmøller, jf. bekendtgørelse nr. 135 af 7. februar 2019 (vindmøllebekendtgørelsen), og at støjberegningerne er retvisende.

På baggrund af støjberegningerne og vurderingen af støjpåvirkningen i miljøkonsekvensrapporten er det Energistylens vurdering, at støjen fra Vesterhav Syd Havvindmøllepark vil overholde gældende grænseværdier i henhold til vindmøllebekendtgørelsen.

For projektet isoleret set vurderes støjgrænserne overholdt i stor afstand fra kysten for både normal og lavfrekvent støj. I forhold til de kumulative virkninger vurderes støjgrænserne ligeledes overholdt for normal støj og lavfrekvent støj. Det fremgår af støjberegningerne for de tættest beliggende punkter i forhold til de eksisterende vindmøller ved Hvide Sande, at projektet ikke bidrager til en overskridelse af gældende støjgrænser, og at der for ingen af de støjfølsomme områder vil ske overskridelse af grænseværdierne som følge af projektet.

Af miljøkonsekvensrapportens afsnit 4.8.1.2 og baggrundsrapporten¹³ om støjberegninger fremgår projektets luftbåren støjmæssige påvirkninger i driftsfasen.

Det fremgår af miljøkonsekvensrapporten, at støjberegningerne er udført efter retningslinjerne i vindmøllebekendtgørelsen, og med inddragelse af Miljøstyrelsens vejledning om støj fra vindmøller.¹⁴

I tilknytning hertil fremgår det, at projektets støjberegninger tager højde for, at der er tale om vindmøller på havet, og at der derfor anvendes en anden terrænkorrektion end den korrektion, der anvendes for vindmøller på land.

¹³ Vesterhav Syd Wind Farm, Noise Impact Assessment, EMD International A/S, 27. april 2020.

¹⁴ Støj fra vindmøller, Vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 1, 2012.

Det oplyses dog i den forbindelse, at der ved kystlinjen defineres en overgangszone fra kysten og 200 m ind i landet, og at der bag overgangszonen anvendes almindelig overfladedæmpning. Desuden oplyses det, at der ved beregninger for projektets vindmøller er taget højde for, at der ved vindmøller til havs er et ekstra bidrag fra støjens refleksion på havoverfladen, hvilket også er i overensstemmelse med bekendtgørelsen om støj fra vindmøller.

Endvidere oplyses det, at idet det vurderes, at sommerhuse har en lavere grad af lydisolation og dermed støjdæmpning, er der i beregningen af den lavfrekvente støj derfor skelnet mellem almindelige boliger og sommerhuse. Hertil angives det, at det udelukkende er sommerhuse beliggende i områder udlagt til sommerhusbebyggelse, som er omfattet af denne skelnen i beregningen.

Yderligere fremgår det, at der er foretaget en vurdering af den samlede støjpåvirkning med inddragelse af eksisterende vindmøller på land samt hav, og at støjberegningsmetoden inkluderer multiple refleksioner over vand.

Af baggrundsrapporten om støjberegninger til miljøkonsekvensrapporten fremgår det, at der til beregningerne er anvendt kildestøjsdata udført af SWECO og akkrediteret af DANAK ud fra en Siemens Gamesa vindmølle i Østerild Testcenter dateret den 6. april 2020.

Støj for udendørs opholdsarealer

Det fremgår af miljøkonsekvensrapportens tabel 4-3, at støjgrænseværdierne for udendørs opholdsarealer indtil 15 m fra boliger i det åbne land udgør 42 dB(A) ved 6 m/s og 44 dB(A) ved en vindhastighed på 8 m/s.

For bolig- og sommerhusområder er støjgrænseværdierne for området derimod 37 dB(A) ved 6 m/s og 39 dB(A) ved en vindhastighed på 8 m/s.

Af miljøkonsekvensrapportens figur 4-7 fremgår støjudbredelsen for projektets planlagte vindmøller samt for eksisterende vindmøller på land i bolig- og sommerhusområder samt boliger på åbent land. Ifølge figuren udgør den maksimale beregnede støj 36,9 dB(A) ved 6 m/s og 38,5 dB(A) ved 8 m/s. Ingen udendørs opholdsarealer ved beboelse i bolig- og sommerhusområder vil dermed udsættes for mere en henholdsvis 37 dB(A) og 39 dB(A), og tillige vil ingen boliger i det åbne land udsættes for mere end henholdsvis 42 dB(A) og 44 dB(A) ved vindhastigheder på 6 og 8 m/s. Støjberegningerne viser, at projektet kan overholde de gældende grænseværdier.

Støj for indendørs arealer, lavfrekvent støj

Det fremgår af miljøkonsekvensrapportens tabel 4-4, at støjgrænseværdien for lavfrekvent støj er 20 dB(A) målt indendørs ved vindhastigheder på mellem 6 og 8 m/s for både bolig- og sommerhusområder og boliger i det åbne land.

Af figur 12 samt 13 i baggrundsrapporten for støjberegningerne redegøres for, at den lavfrekvente indendørs støj i forhold til bolig- og sommerhusområder samt boliger i det åbne land vil udgøre mellem 6,4 dB(A) og 14,6 dB(A) ved

vindhastigheder på 6 og 8 m/s. Ingen bolig- og sommerhusområder samt boligområde i de åbne land vil således blive udsat for mere end 20 dB(A) ved vindhastigheder på 6 og 8 m/s. Støjberegningerne viser, at projektet kan overholde de gældende grænseværdier.

Samlet støjpåvirkning

Det fremgår af miljøkonsekvensrapportens afsnit 4.8.1.3, at der er medregnet støjbidrag fra eksisterende vindmøller.

Hertil redegøres der for, at der er udarbejdet en eksklusionszone i henhold til Miljøstyrelsens vejledning om støj fra vindmøller. Dette betyder, at hvis støjbidraget fra projektets havvindmøller er mindst 15 dB(A) svagere end støjbidraget fra de eksisterende vindmøller, kan der ses bort fra naboerne til eksisterende vindmøller, idet støjbidraget fra projektets vindmøller i henhold til Miljøstyrelsens vejledning, som udgangspunkt ikke vil have noget praktisk betydning for støjbelastningen for boligen eller det støjfølsomme område, og kan udelades af støjberegningerne. Dette er i henhold til grænseværdierne for lavfrekvent støj på 20 dB(A). I den forbindelse er det dog i henhold til vejledningen inddraget, at en 15 dB(A) eksklusionszone for projektet vil medføre, at lavfrekvent støj skal vurderes op til 17 km væk fra projektet, hvilket vurderes ikke miljømæssig relevant, hvorfor der i stedet for lavfrekvent støj vurderes ud fra en forskel mellem bidrag fra de nye og eksisterende vindmøller på 10 dB(A). Videre oplyses det, at inden for eksklusionsområdet vurderes støjpåvirkningen ved de boliger/områder med skærpede støjkrav/sommerhusområder, hvor den kumulerede støj fra vindmøller risikerer at være kritisk, for at undersøge, om støjgrænserne for det relevante punkt eller område er overholdt. Desuden oplyses, at der er medregnet støjbidrag fra eksisterende møller ud fra et forsigtighedsprincip om, at ethvert betydende bidrag fra vindmøller er medregnet for alle punkter/områder, der er vurderet eller revurderet. På den baggrund er der i beregningerne defineret en eksklusionszone for grænseværdien for støj minus 15 dB(A) (normal støj) og minus 10 dB(A) (lavfrekvent støj).

4. Klagers bemærkninger

Klager finder, at der ikke kan meddeles etableringstilladelse til Vesterhav Syd Havvindmøllepark.

Til støtte for påstanden, har klager anført følgende:

Tvivl om lys på møllerne

- Efter klagers opfattelse er det vigtigt, at spørgsmålet om radarstyret lysafmærkning på havvindmøllerne afklares med trafikstyrelsen, inden der meddeles etableringstilladelse, idet den ene eller anden løsning har vidt forskellige miljöpåvirkninger. Den 13. januar 2021 påbegynder Energistyrelsen processen omkring værditabserstatning, og her er det altafgørende at vide, hvor meget møllerne kommer til at lyse, herunder om afmærkningslyset er slukket det meste af tiden, eller om det blinker døgnet rundt. Klager finder,

at der mangler en vurdering og beskrivelse af udfaldet, hvis myndighederne ikke giver tilladelse til radarstyret lysafmærkning.

Manglende støjberegninger fra den konkrete mølle

- Efter klagers opfattelse er der hverken lavet støjberegninger ud fra den konkrete placering af havvindmøllerne eller i forhold til den konkrete vindmølle, som opstilles. Koncessionshaver har alene oplyst om støj fra en mindre og en større vindmølle. Derudover er der udført støjberegninger ved vindhastigheder på 6 og 8 m/s, selvom den gennemsnitlige vindhastighed er på 10 m/s og ofte mere. Klager anfører videre, at den oplyste testmølle i Østerild, som er vurderet med hensyn til støj, er placeret på land, og at denne angiveligt skulle bestå af en gearkasse, som den valgte mølletype ikke har. Efter klagers opfattelse larmer vindmøller uden gearkasse mere.

Klager har derudover henvist til, at klagen er et supplement til klagepunkterne anført i klagen fra foreningen Sammenslutningen af sommerhusgrundejerforeninger på Holmsland Klit. Til støtte for klagen, har denne forening navnlig anført følgende:

Mangelfuld proces og manglende vurdering af alternativer

- Processen, som ligger til grund for etableringstilladelsen, og som har kørt siden 2012, relaterer sig til et politisk forlig i november 2012. I dette forlig er afgrænsningen af koncessionsområdet for Vesterhav Syd Havvindmøllepark blevet fastlagt, inden offentligheden har været inddraget. Energistyrelsen har siden 2012 afvist en offentlig debat om afgrænsningen af koncessionsområdet, og der er heller ikke i forbindelse med VVM-undersøgelserne foretaget vurderinger af andre alternativer til den ødelæggende kystnære placering.
- Klager henviser til, at den offentlige VVM-procedure påbegyndes i januar 2014 med Energistylelsens oplæg ”Indkaldelse af ideer og forslag, VVM for Vesterhav Syd Havvindmøllepark”,¹⁵ men at det af oplægget fremgår, at områdeafgrænsningen for Vesterhav Syd Havvindmøllepark ikke er til diskussion, da placeringen er besluttet af et energipolitisk flertal. Der henvises til Havvindmølleudvalgets screeningsrapport, som har været grundlaget for udpegningen af området for Vesterhav Syd Havvindmøllepark. Screeningsrapporten har ikke været i offentlig høring, men alene i en myndighedshøring. Screeningsrapporten omhandler i alt væsentligt alene en screening af berørte myndigheders arealinteresser på havet, men de miljømæssige konsekvenser af de kystnære havvindmøller er ikke beskrevet. Derudover henholder man sig alene til nogle ikke nærmere angivne minimumsafstande.

¹⁵ Indkaldelse af ideer og forslag, VVM for Vesterhav Syd Havmøllepark med tilhørende ilandføringsanlæg samt miljøvurdering og kommuneplantillæg for landanlæg, Naturstyrelsen og Energistyrelsen, januar 2014.

- Klager respekterer, at et energipolitisk flertal siden 2012 har fastholdt afgrænsningen af Vesterhav Syd Havvindmøllepark, men som planmyndighed kan Energistyrelsen ikke se stort på de procedurer, der er fastlagt i lovgivningen, hvor det er et bærende og afgørende princip i en VVM-procedure, at den berørte offentlighed bliver hørt, inden der træffes endelig beslutning om projektet, ligesom det er en lovbestemt del af VVM-processen, at der foretages en vurdering af konsekvenser og alternativer, inden der træffes beslutning om et projekt med så alvorlige miljømæssige konsekvenser. Beslutningen om beliggenheden af koncessionsområdet er truffet, inden de miljømæssige konsekvenser har været kortlagt og offentligheden har været inddraget og hørt.
- Offentlighedens inddragelse fremgår af bl.a. Aarhus-Konventionen¹⁶ og de gældende regler for miljøvurdering af projekter.
- Havvindmølleudvalgets screeningsrapport fra 2012 redegør ikke for konsekvenserne af den kystnære placering, konsekvenser som er beskrevet i Energistyrelsens rapport¹⁷ om opstilling af store vindmøller på havet fra 2007.

Indgåelse af bindende koncessionsaftale med Vattenfall sammen med den oprindelige etableringstilladelse af 22. december 2016

- Klager er forundret over, at Energistyrelsen kan indgå en bindende koncessionsaftale den 22. december 2016 med væsentlige økonomiske konsekvenser for samfundet, når Energistyrelsen samtidigt meddeler en etableringstilladelse, der kan påklages til Energiklagenævnet. Det er klagers opfattelse, at det er økonomisk uansvarlig og dårlig forvaltning fra Energistyrelsens side, når man ser stort på en efterfølgende klagesag og blot forsætter forberedelserne med investeringer af store millionbeløb.
- Klagers forundring er også stor, når Energistyrelsen bruger den økonomisk bindende koncessionsaftale som argument for ikke at undersøge alternativer uden for koncessionsområdet i den nye miljøvurderingsrapport.
- En samfundsøkonomisk vurdering af økonomiske konsekvenser ved at stoppe projektet er ikke tilvejebragt.
- Det er klagers opfattelse, at det er urimeligt, at Energistyrelsen på denne måde fastlåser udfaldet af den nye VVM-procedure og undlader at imødekomme de mange indsigelser om placeringen af møllerne i den seneste offentlighedsfase.

¹⁶ Århus-konventionen af 25. juni 1998, Konvention om adgang til oplysninger, offentlig deltagelse i beslutningsprocesser samt adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet.

¹⁷ Jf. note 12.

- Klager anmoder Energiklagenævnet om at forholde sig til, om det er en saglig begrundelse, når Energistyrelsen argumenterer for, at projektet ikke kan ændres, fordi der er indgået en bindende økonomisk kontrakt med Vattenfall, der fastlægger koncessionsområdet – en kontrakt, der er indgået, inden udfaldet af klagesager er kendte.

Er Energistyrelsen inhabil som planmyndighed for Vesterhav Syd

- Klager henviser til, at det har væsentlige økonomiske konsekvenser, hvis kontrakten med Vattenfall skal ændres eller opgives, og at Energistyrelsen ikke har villet oplyse omfanget af den økonomi, der kan blive en konsekvens af at ændre koncessionsområdet – i praksis flytte møllerne længere ud og eventuelt lade dem indgå i eksempelvis den nye Thor Havvindmøllepark. Det er klagers opfattelse, at den nye miljøkonsekvensrapport har haft det primære formål at sikre, at kontrakten med Vattenfall har kunnet fastholdes, frem for at stille spørgsmål til de miljømæssige gener og ændre projektet ved at rykke havvindmøllerne længere ud.
- Det er klagers opfattelse, at det er tvivlsomt, om Energistyrelsen både kan være planmyndighed og bygherre på projektet. Klager har oplevet, at Energistyrelsen forhåndsgodkendte Vattenfalls første forslag til udformningen af havvindmølleparken, som nu er blevet ændret. Med henvisning til koncessionsaftalen af 22. december 2016 oplyser klager, at det vil være ubekvem for Energistyrelsen som bygherre, hvis Energistyrelsen som planmyndighed stiller kritiske spørgsmål til projektets miljømæssige konsekvenser, der kan føre til, at projektet må opgives eller ændres.
- Klager anmoder Energiklagenævnet om at forholde sig til, om det er i overensstemmelse med gældende habilitetsregler, når Energistyrelsen er planmyndighed med ansvar og kompetence til at godkende de miljømæssige vurderinger i miljøkonsekvensrapporten, herunder at afvise indsigelser, samtidigt med, at Energistyrelsen er bygherre på projektet med stor interesse i som institution at undgå kontraktmæssige problemer og afledt økonomi (erstatning) som følge heraf.
- Klager har ikke kunnet konstatere, at der er sket ændringer ved det projekt, der er offentliggjort i 2020 på trods af, at mange høringssvar har forholdt sig kritisk til projektet.

Vesterhav Syd møllerne vil være ganske ødelæggende for oplevelsen af kystlandskabet og det frie udsyn over havet

- Klager henviser til det af Energistyrelsen anførte i etableringstilladelsen af 14. december 2020 om den visuelle påvirkning på kystlandskabet, den rekreative anvendelse og kulturarven og anfører i forbindelse hermed, at det forhold, at der ikke foreligger love og regler, der regulerer den visuelle eller landskabelige påvirkning af

projekter på havet, ikke er et sagligt argument for at tromle projektet igennem. Igennem generationer har der været bred politisk enighed om at friholde de kystnære områder for unødigt bebyggelse og tekniske anlæg ved en restriktiv administration af strandbeskyttelse og bestemmelser om kystnærhedszonen. Det virker uovervejende og viser manglende respekt for de unikke naturværdier, som de danske kyster repræsenterer, når man vælger at se bort fra denne restriktive praksis ved at opstille kæmpemøller tæt ved kysten.

- Det er klagers opfattelse, at de voldsomme ødelæggelser af udsyn, kystlandskabet og kultur, som er beskrevet i miljøkonsekvensrapporten, kan begrunde, at der meddeles etableringstilladelse til projektet.
- Klager henviser til, at grænsen mellem nærzone og mellemzone¹⁸ for vindmøller med en højde på 187,5 meter er 13 km. i henhold til Energistyrelsens rapport om opstilling af store vindmøller på havet fra 2007.¹⁹
- Klager henviser til, at den samme definition af zoneafgrænsningen forefindes i Energistyrelsens rapport fra 2012 om de visuelle forhold ved opstilling af store vindmøller nær kystområder og citerer samtidigt nedenstående fra rapporten:²⁰

”Ved placering af vindmøller på havet vil definitionerne for havvindmøller som udgangspunkt være gældende. Der kan dog være enkelte situationer i forbindelse med placering af kystnære havvindmøller, hvor det vil være relevant at anvende definitionerne for landmøller til vurdering af vindmøllernes visuelle påvirkning. Det kan eksempelvis være situationer, hvor modstående kyster er meget synlige, og der herved opstår visuel indblanding fra andre landskabselementer.”

- Vattenfall har i miljøkonsekvensrapporten valgt en anden definition, således at grænsen mellem nær- og mellemzonen for de planlagte 193 meter høje vindmøller er blevet indskrænket til 5,7 km. svarende til de grænser, der gælder for landmøller i henhold til ovennævnte rapport. Klager finder det usagligt at anvende definitionerne for landmøller, når der åbenlyst er tale om møller, der står med frit udsyn over havet, jf. ovennævnte citat. Det er således klagers opfattelse, at miljøkonsekvensrapportens beskrivelse af havvindmølleparkens visuelle konsekvenser er søgt nedtonet, når Vattenfall anvender en mere fordelagtig definition af grænsen mellem nær- og mellemzonen.

¹⁸ Klager har oplyst, at grænsen mellem nær- og fjernzonen er 13 km. Energiklagenævnet antager, at der er tale om en fejl, idet det af rapporten fremgår, at fjernzonen indtræder efter 28 km.

¹⁹ Jf. note 12.

²⁰ Kystnære Havvindmølleplaceringer – en vurdering af de visuelle forhold ved opstilling af store vindmøller nær kystområder, udgivet af Energistyrelsen, juni 2012.

- Det er klagers opfattelse, at der anvendte visualiseringer i miljøkonsekvensrapporten er sløret og søgt afdæmpet, og at visualiseringerne ikke svarer til klagers oplevelse af de eksisterende (mindre) vindmøller i området.
- De voldsomme indgreb i de enestående naturværdier, som de danske kyster med det frie udsyn repræsenterer, bliver ikke mere berettigede, fordi et Folketingsflertal for 8 år siden besluttede den kystnære placering. Begrundelsen dengang var, at man ønskede billig grøn energi ved at placere møllerne tæt på land, da strøm fra havmøller længere ude dengang havde vist sig at være dyr. Dette forhold er blevet ganske ændret igennem de 8 år, idet udviklingen har vist, at der nu kan produceres billig strøm fra store havmølleparker længere til havs.

5. Energistyrelsens bemærkninger

Energistyrelsen finder, at afgørelsen af 14. december 2020 skal stadfæstes.

Til Støtte for påstanden, har Energistyrelsen anført følgende:²¹

Tvivl om lys på møllerne

- Energistyrelsen forstår klagen sådan, at der klages over manglende afklaring af radarstyringen af lyset på møllerne.
- Energistyrelsen skal bemærke, at miljøkonsekvensrapporten beskriver den visuelle påvirkning fra projektet, hvor der ikke benyttes radarstyring af afmærkningslyset på vindmøllerne, fordi det endnu ikke var afklaret, om denne løsning ville kunne benyttes. Energistyrelsens tilladelse til projektet er derfor også givet til projektet uden brug af radarstyring af lyset, men det er fastsat som et vilkår, at såfremt radarstyringsløsningen kan godkendes af Trafik-, Bygge og Boligstyrelsen, skal denne benyttes for i videst muligt omfang at reducere projektets visuelle påvirkning.
- Energistyrelsen skal ligeledes bemærke, at Trafik-, Bygge og Boligstyrelsen først kan træffe beslutning, efter der er meddelt endelig etableringstilladelse til projektet.

Manglende støjberegninger fra den konkrete mølle

- Energistyrelsen forstår klagen sådan, at der klages over manglende støjberegning for den konkrete mølletype, der opstilles.
- Vurderingen af vindmøllestøjen i miljøkonsekvensrapporten er udført i henhold til den gældende bekendtgørelse om støj fra vindmøller.²² Energistyrelsen skal desuden bemærke, at der er brugt

²¹ De nedenstående bemærkninger er citeret fra Energistyrelsens bemærkninger til klagen af 10. februar 2021.

²² Bekendtgørelse nr. 135 af 7. februar 2019 om støj fra vindmøller.

kildestøjsmålinger fra en vindmølle i Østerild Testcenter af samme type, som den der opstilles i Vesterhav Syd-projektet.

6. Vattenfalls bemærkninger

Vattenfall finder, at afgørelsen af 14. december 2020 skal stadfæstes.

Til støtte for påstanden herom, har Vattenfall henvist til Energistyrelsens bemærkninger til klagen.

7. Retsgrundlaget

Retsgrundlaget fremgår af bilag til denne afgørelse.

8. Energiklagenævnets begrundelse for afgørelsen

8.1 Energiklagenævnets prøvelse og kompetence

Energiklagenævnet konstaterer, at klagen indeholder klagepunkter over etableringstilladelsen efter VE-loven samt klage over den udarbejdede miljøvurdering.

Det fremgår af VE-lovens § 66, stk. 1, at Energiklagenævnet behandler klager over afgørelser truffet af Klima-, Energi og Forsyningsministeren efter denne lov eller regler fastsat i medfør af loven.

Af VE-lovens § 67, stk. 1, fremgår endvidere, at der kan klages over de miljømæssige forhold i afgørelser i henhold til § 25, såfremt afgørelsen tillige er omfattet af lovens §§ 27 og 28 og lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) (herefter miljøvurderingsloven²³).

Energiklagenævnet bemærker, at Energistyrelsens afgørelse af 14. december 2020 er truffet i medfør af VE-lovens § 25 (etableringstilladelser), der forudsætter iagttagelse af VE-lovens § 27. Det fremgår af § 27, stk. 1, at det med henblik på at undgå skade på udpegede internationale naturbeskyttelsesområders integritet er et krav, at anlægsprojekter omfattet af lovens § 25, der kan påvirke sådanne områder væsentligt, vurderes med hensyn til deres virkninger på lokaliteten under hensyn til bevaringsmålsætningerne for udpegede internationale naturbeskyttelsesområder. Meddelelsen af tilladelsen af 14. december 2020 efter § 25 i VE-loven er endvidere sket under iagttagelse af § 2, stk. 1, nr. 1, i bekendtgørelse nr. 1476 af 13. december 2010 om konsekvensvurdering vedrørende internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter ved projekter om etablering m.v. af elproduktionsanlæg og elforsyningsnet på havet. I den konkrete sag tager Energiklagenævnet alene stilling til VE-lovens § 27, stk. 1.

Videre bemærker Energiklagenævnet, at det fremgår af § 9, stk. 1, nr. 3, i bekendtgørelse nr. 913 af 30. august 2019 om samordning af miljøvurderinger og digital selvbetjening m.v. for planer, programmer og konkrete projekter

²³ Lovbekendtgørelse nr. 973 af 25. juni 2020 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).

omfattet af lov om miljøvurdering af planer og programmer og konkrete projekter (VVM),²⁴ at en tilladelse i henhold til § 25 i VE-loven helt eller delvist erstatter tilladelsen efter § 25 i miljøvurderingsloven, jf. miljøvurderingslovens § 15, stk. 3. Tilladelsen efter VE-lovens § 25 meddeles derfor på grundlag af en miljøvurdering efter miljøvurderingsloven eller regler fastsat i medfør af § 4, stk. 4, i miljøvurderingsloven.

Eftersom Energistyrelsens tilladelse er meddelt under iagttagelse af VE-lovens § 27, stk. 1, og miljøvurderingsloven, kan klager påklage de miljømæssige forhold i afgørelsen til Energiklagenævnet, jf. VE-lovens § 67, stk. 1.

Miljøvurderingslovens regler indebærer, at projekter, der på grund af deres art, dimensioner eller placering kan forventes at få væsentlige indvirkninger på miljøet, ikke må påbegyndes, før myndigheden jf. § 17, skriftligt har meddelt tilladelse til at påbegynde projektet. Der er for projektet udarbejdet en miljøkonsekvensrapport, som indeholder en vurdering af de miljømæssige påvirkninger, herunder en habitatvurdering af projektets eventuelle påvirkninger af Natura 2000-områder²⁵ i form af en Natura 2000-væsentlighedsvurdering samt en vurdering af projektets eventuelle påvirkninger af bilag IV-arter²⁶ i henhold til habitatbekendtgørelsen,²⁷ jf. habitatdirektivet,²⁸ og for fugle, jf. fuglebeskyttelsesdirektivet.²⁹

Energistyrelsen under Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet er godkendende myndighed for elanlægget på havet, mens Miljøstyrelsen under Miljøministeriet er godkendende myndighed for landanlæggene. Energiklagenævnet har i henhold til VE-lovens bestemmelser alene kompetence til at behandle klager over etableringstilladelsen samt de miljømæssige forhold for den del af projektet, der vedrører elanlægget på havet, eller som er en følge heraf – herunder det interne kabelnet på havet samt ilandføringskablerne frem til ilandføringspunkterne på land – men ikke projektet på land.

Det ligger således uden for Energiklagenævnets kompetence at tage stilling til den forudgående politiske beslutning og grundlaget for afgrænsningen af koncessionsområdet for den kystnære placering af Vesterhav Syd Havvindmøllepark – herunder bl.a. Havvindmølleudvalgets screeningsrapport og -proces – samt inddragelsen af offentligheden i forbindelse hermed, da der er tale om forhold, som ikke omhandler den konkrete afgørelse af 14. december 2020 og de miljømæssige forhold heri. Energiklagenævnets kompetence er begrænset til behandling af de miljømæssige forhold i afgørelsen af 14. december 2020, jf. VE-lovens § 67, stk. 1.

²⁴ Bekendtgørelsen er i dag ophævet og erstattet med bekendtgørelse nr. 244 af 22. februar 2021 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter. Den omhandlede bestemmelse findes i denne bekendtgørelses § 10, stk. 1, nr. 3.

²⁵ Betegnelsen for et europæisk netværk af særligt beskyttede naturområder i EU, der skal beskytte og bevare særlige levesteder for dyr og planter eller særlige fuglearter.

²⁶ Udvalgte dyre- og plantearter, som medlemslande af EU efter habitatdirektivet er forpligtet til generelt at beskytte, både inden for og uden for Natura 2000-områderne.

²⁷ Bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

²⁸ Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter.

²⁹ Europaparlamentets og rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle.

Om Energiklagenævnets kompetence bemærker nævnet videre, at der, som følge af Energiklagenævnets tidligere afgørelse af 20. december 2018, er udført en ny miljøvurdering af Vesterhav Syd Havvindmøllepark, som beskriver de forventede miljøpåvirkninger fra det konkrete projekt. Med baggrund heri har Energistyrelsen i tilladelsen af 14. december 2020 fastsat nye miljøvilkår, der erstatter vilkårene i tilladelsen fra 2016, som omhandlede vurderingen af projektets indvirkninger på miljøet. Som følge heraf bemærkes, at Energiklagenævnet alene forholder sig til de miljømæssige forhold i tilladelsen af 14. december 2020, som har baggrund i miljøkonsekvensrapporten af den 1. maj 2020.

8.2 Indgåelse af koncessionsaftale før udfaldet af en klagesag er afgjort

Energiklagenævnet forstår klagen således, at der klages over, at der er indgået koncessionsaftale med Vattenfall, forinden udfaldet af en eventuel klage til Energiklagenævnet over projektet er afgjort.

Det ligger uden for Energiklagenævnets kompetence at tage stilling til dette spørgsmål, da det ikke omhandler et miljømæssigt forhold i afgørelsen efter VE-lovens § 25, jf. lovens § 67, stk. 1.

Energiklagenævnet bemærker i forbindelse hermed, at der i koncessionsaftalen af 22. december 2016 er taget forbehold for forpligtelserne i henhold til reglerne om miljøvurdering og klager til Energiklagenævnet. Det fremgår således bl.a. af koncessionsaftalens pkt. 6.1, at denne bortfalder, såfremt klager over etableringstilladelsen måtte give anledning til væsentlig ændring af etableringstilladelsen, således at projektet ikke kan gennemføres som beskrevet i etableringstilladelsen, medmindre der indgås anden aftale mellem Energistyrelsen og Vattenfall.

8.3 Energistyrelsens habilitet og kompetence

Energiklagenævnet forstår klagen således, at der klages over, om Energistyrelsen kan forestå udbuddet af havvindmølleprojektet samtidig med, at styrelsen tillige meddeler etableringstilladelse til projektet.

Det fremgår af miljøvurderingslovens § 17, stk. 4, nr. 2, at Energistyrelsen under Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet er godkendende VVM-myndighed for elanlægget på havet.

Energiklagenævnet bemærker, at Energistyrelsen ikke er bygherre på projektet, da det er Vattenfall, der står for opførelsen af Vesterhav Syd Havvindmøllepark. Energistyrelsen har i henhold til bestemmelserne i VE-loven forestået udbuddet af havvindmølleprojektet. Vattenfall har i henhold til miljøvurderingslovens § 20 fremlagt en miljøkonsekvensrapport, der beskriver projektets indvirkninger på det omgivende miljø.

Som godkendende VVM-myndighed tilkommer det Energistyrelsen at træffe afgørelse om, hvorvidt projektet på havet kan tillades gennemført. Beslutningen herom er bl.a. baseret på projektets miljøpåvirkninger beskrevet i miljøkonsekvensrapporten og de indkomne høringssvar fra offentligheden. Det

fremgår af sagens oplysninger, at Energistyrelsen i den konkrete sag har inddraget indsigelserne imod projektet i forbindelse med vurderingen af, hvorvidt der skal meddeles etableringstilladelse til projektet.

Energiklagenævnet finder herefter, at Energistylens lovfastsatte funktion som godkendende VVM-myndighed ikke giver anledning til overvejelser om Energistylens habilitet.

8.4 Miljøvurderingsprocessen

Formålet med miljøvurderingsreglerne er at sikre, at der gennemføres en vurdering af virkningerne på miljøet som grundlag for beslutningen om at give eller afslå tilladelse til projektyper, der kan påvirke miljøet væsentligt.³⁰

Efter miljøvurderingslovens § 25 træffer den kompetente myndighed på grundlag af bygherres ansøgning, miljøkonsekvensrapporten, eventuelle supplerende oplysninger, resultatet af de høringer, der er foretaget, og myndighedens begrundede konklusion, afgørelse om, hvorvidt projektet kan tillades.

Energiklagenævnet bemærker, at miljøvurderingsprocessen også omfatter myndighedens begrundede konklusion om projektets væsentlige indvirkninger på miljøet under hensyntagen til resultatet af myndighedens undersøgelse af de fremlagte oplysninger og myndighedens egen supplerende undersøgelse.

Det fremgår af bekendtgørelsen om samordning af miljøvurderinger og digital selvbetjening m.v. for planer, programmer og konkrete projekter, at en tilladelse i henhold til § 25 i VE-loven helt eller delvist erstatter tilladelsen efter § 25 i miljøvurderingsloven, jf. miljøvurderingslovens § 15, stk. 3. Af miljøvurderingslovens § 15, stk. 3, fremgår videre, at tilladelser, som helt eller delvist erstatter en tilladelse efter § 25, skal meddeles på baggrund af en miljøvurdering efter lovens regler.

Ved miljøvurdering af konkrete projekter forstås efter miljøvurderingslovens § 5, nr. 5, litra a til e, en proces, der består af bygherrens udarbejdelse og fremlæggelse af en miljøkonsekvensrapport samt den kompetente myndigheds høringer af offentligheden og berørte myndigheder. De indholdsmæssige krav til miljøkonsekvensrapporten fremgår af § 20. Processen omfatter endvidere myndighedens undersøgelse af de i miljøkonsekvensrapporten fremlagte oplysninger og eventuelle supplerende oplysninger, herunder oplysninger modtaget i forbindelse med de foretagne høringer. Myndigheden skal efter 24, stk. 1, herunder sikre sig, at miljøkonsekvensrapporten opfylder kravene i § 20. Endvidere omfatter processen myndighedens begrundede konklusion om projektets væsentlige indvirkninger på miljøet under hensyntagen til resultatet af myndighedens undersøgelse af de fremlagte oplysninger og myndighedens egen supplerende undersøgelse. Det er et krav, at myndighedens begrundede konklusion indarbejdes i afgørelse om tilladelse efter § 25

³⁰ Energiklagenævnet bemærker, at miljøvurderingsloven er en implementering af VVM-direktivet, der ligeledes gennemfører dele af Århus-konventionen, herunder særligt konventionens artikel 6 om offentlighedens inddragelse og artikel 9 om adgang til klage og domstolsprøvelse.

eller afgørelse om tilladelse efter anden lovgivning.

En begrundet konklusion er myndighedens egen selvstændige afvejning og vurdering af de oplysninger m.v., som bygherren har fremlagt, myndighedens egne supplerende oplysninger, og oplysninger, som er fremkommet under høringerne. Den skal efter § 5, nr. 5, litra d, udgøre en del af myndighedens afgørelse, men er ikke en afgørelse i sig selv. Myndigheden kan således ikke blot henholde sig til indholdet af bygherrens miljøkonsekvensrapport, men skal i en afgørelse om tilladelse til projektet indarbejde sin egen begrundede konklusion om de væsentlige indvirkninger på miljøet, som projektet vil have.

Det gælder også, når afgørelsen træffes i form af en etableringstilladelse efter VE-lovens § 25, som erstatter en tilladelse efter miljøvurderingslovens § 25.

Energistyrelsen har i begrundelsen for sin afgørelse med henvisning til miljøkonsekvensrapporten forholdt sig konkret til projektets alternative placeringer og væsentlige påvirkninger, bl.a. for så vidt angår landskab, visuelle forhold m.v., som er de forhold, klagen omhandler.

Energiklagenævnet lægger i det følgende til grund, at denne del af Energistyrelsens begrundelse samtidig udgør den begrundede konklusion efter miljøvurderingsloven, og at styrelsen herved også har vurderet, at miljøkonsekvensrapporten opfylder lovens krav, jf. lovens § 24, stk. 1.

8.4.1 Projektets alternative placeringer

Det fremgår af miljøvurderingslovens bilag 7, jf. § 20, stk. 2, nr. 4, at miljøkonsekvensrapporten skal indeholde en beskrivelse af de rimelige alternativer, som bygherren har undersøgt, og som er relevante for projektet og dets særlige karakteristika, samt en angivelse af hovedårsagerne til det trufne valg, herunder en sammenligning af miljøpåvirkningerne.

Endvidere skal miljøkonsekvensrapporten indeholde en oversigt over de væsentligste alternativer samt alternative placeringer, som herudover har været undersøgt. Yderligere skal rapporten indeholde en beskrivelse af konsekvenserne af, at anlægget ikke gennemføres (0-alternativet), samt oplysninger om de vigtigste grunde til valg af alternativ under hensyn til virkningerne på miljøet.³¹

Det er tilstrækkeligt, at oversigten over alternativer giver offentligheden og myndigheder en mulighed for at vurdere det ønskede projekt i forhold til andre realistiske alternativer. Afgørende er, om der kan siges at være tilvejebragt det fornødne grundlag for en beslutning. Det kan således ikke kræves, at der foretages en indgående belysning af (alle) andre alternativer.³²

Energiklagenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte Energistyrelsens vurdering efter miljøvurderingslovens § 24, stk. 1, hvorefter miljøkonse-

³¹ Vejledning nr. 9339 af 12. marts 2009 om VVM i planloven pkt. 5.

³² Vejledning nr. 9339 af 12. marts 2009 om VVM i planloven pkt. 5.

kvensrapporten opfylder lovens krav, for så vidt angår beskrivelsen af alternativer, jf. § 20, stk. 2, nr. 4.

Energiklagenævnet har ved vurderingen lagt vægt på, at det af miljøkonsekvensrapporten fremgår, at der er undersøgt andre alternative placeringer af vindmøllerne i koncessionsområdet. Videre har nævnet lagt vægt på, at der i miljøkonsekvensrapporten er beskrevet og vurderet et 0-alternativ.

Energiklagenævnet finder således, at Energistyrelsen i tilstrækkelig grad har forholdt sig til alternative placeringer ved projektet inden for koncessionsområdet i sin begrundede konklusion.

Energiklagenævnet bemærker, at nævnet ikke kan tage stilling til, om en afgørelse er hensigtsmæssig eller rimelig i forhold til f.eks. omboendes interesser. Miljøvurderingsreglerne fastsætter ikke regler for, hvad der kan besluttes af politiske, økonomiske eller andre grunde, men stiller alene krav til grundlaget for beslutningerne. Nævnet kan således ikke efter miljøvurderingsreglerne tage stilling til, om vindmøller ud fra et politisk og generelt synspunkt skal placeres længere ude på havet.

8.4.2 Landskabet og visuelle forhold

Miljøvurderingslovens bilag 7, jf. § 20, stk. 4, nr. 4, fastslår, at en miljøkonsekvensrapport på en passende måde skal påvise, beskrive og vurdere projektets væsentlige direkte og indirekte virkninger på blandt andet landskabet.

Miljøvurderingsloven indeholder ikke krav om visualiseringer, men forudsætter en beskrivelse og vurdering af projektets landskabelige påvirkning. Visualiseringer anvendes i miljøkonsekvensrapporter dog ofte som led i en passende måde at beskrive projektets landskabelige påvirkning på.

En visualisering kan beskrives som en afbildning af et påtænkt projekt, der skal skabe overblik, forståelse og en – så realistisk som muligt – oplevelse af anlæggets påvirkning af omgivelserne. Visualiseringer er et nyttigt værktøj til at give beslutningstagere og borgere oplysning om, hvordan man må forestille sig, at projektet vil se ud.

En visualisering skal, såfremt den foretages, være af tilstrækkelig høj kvalitet. Miljøkonsekvensrapportens visualiseringer skal være gennemarbejdede og så vidt muligt rensat for fejkilder. Endvidere bør eventuelle usikkerheder og unøjagtigheder ved en visualisering oplyses i forbindelse med den konkrete visualisering.³³

Energiklagenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte Energistyrelsens vurdering efter miljøvurderingslovens § 24, stk. 1, hvorefter miljøkonsekvensrapporten opfylder lovens krav, for så vidt angår vurderingen af projektets virkninger på landskabet, jf. § 20, stk. 4, nr. 4.

³³ Se Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 23. december 2020, sagsnr. 18/04720, 18/06435, 18/04719, 18/04777, 18/04773, 18/04776 og 18/04778.

Energiklagenævnet har herved lagt vægt på, at miljøkonsekvensrapporten indeholder en beskrivelse og vurdering af projektets visuelle påvirkning, og at der ved vurderingen er inddraget påvirkningen af landskabet m.v.

Hertil har Energiklagenævnet lagt vægt på, at der til miljøkonsekvensrapporten er inddraget beskrivelser af området, herunder landskabsforhold og landskabelige beskyttelsesinteresser samt eksisterende vindmøller og billeder i normalt perspektiv og panorama fra forskellige placeringer og ved diverse vejrforhold.

Dernæst har Energiklagenævnet lagt vægt på, at det i miljøkonsekvensrapporten er vurderet, at vindmøllerne vil være synlige fra alle zoner, og at projektet vil påvirke udsigten i landskabet. Det fremgår, at projektet vil medføre en visuel påvirkning i mere eller mindre omfang fra stort set alle dele af landskabet. Videre vurderes det, at projektet i mellemzonen medfører en væsentlig og høj visuel påvirkning set fra stranden og fra toppen af de højeste klitter. Desuden har nævnet lagt vægt på, at det vurderes, at alene forskelle i klitlandskabets kuperede terræn vil kunne have en afskærmende effekt ved lavninger, og at intensiteten af projektet alene vurderes aftagende med afstanden til projektet. Nævnet finder således, at projektet i miljøkonsekvensrapporten er vurderet til at have en betydelig visuel påvirkning, og at visualiseringsmaterialet giver et tilstrækkeligt dækkende indtryk af påvirkningerne af det samlede projekt.

I tilknytning hertil har Energiklagenævnet lagt vægt på, at den visuelle påvirkning inden for en afstand af 13 km fra projektet i miljøkonsekvensrapporten vurderes at være væsentlig uanset zoneinddelingen i mellemzone, der anvendes i miljøkonsekvensrapporten.

I forhold til miljøkonsekvensrapportens anvendelse af konsekvenszoner, herunder definitionen af nær-, mellem- og fjernzoner, konkluderer Energiklagenævnet, at lovgivningen ikke fastsætter bestemte metodekrav eller tærskelværdier til beskrivelsen af den visuelle og landskabelige påvirkning.

Endvidere finder Energiklagenævnet, at projektets påvirkning er tilstrækkeligt behandlet i Energistyrelsens begrundede konklusion. Nævnet lægger herved vægt på, at Energistyrelsen har anført, at projektet vil medføre en væsentlig visuel påvirkning, og har inddraget forstyrrelse af landskab, oplevelsesværdi, udsigten og de rekreative oplevelser i området samt påvirkning af kulturarven. Energistyrelsen har desuden henvist til, at det ikke er muligt at nedbringe den generelle visuelle påvirkning yderligere inden for rammerne af det tildelte koncessionsområde. Nævnet finder således, at der ikke kan lægges til grund, at styrelsen ikke i tilstrækkeligt omfang har inddraget projektets visuelle påvirkninger i den begrundede konklusion.

Energiklagenævnet bemærker desuden, at miljøvurderingsreglerne ikke regulerer eller som sådan sætter grænser for, hvad en myndighed kan beslutte. Eventuelle begrænsninger for anlæg på søterritoriet eller begrænsninger i niveauet for tilladelige miljøpåvirkninger følger af eventuel anden særlovgiv-

ning. I særlovgivningen findes der ikke grænseværdier for omfanget af et projekts visuelle påvirkning.

Energiklagenævnet bemærker i tilknytning hertil, at VE-loven heller ikke indeholder bestemmelser, der regulerer den visuelle eller landskabelige påvirkning fra vindmølleparker på havet i lighed med den landskabsbeskyttelse, som gælder for anlægsprojekter på landterritoriet efter naturbeskyttelseslovens³⁴ og planlovens³⁵ bestemmelser. Energiklagenævnet bemærker endvidere, at indsigelser mod et projekt, herunder f.eks. indsigelser om placeringen af en havvindmøllepark eller visuelle forhold forbundet med en kystnær placering, ikke generelt medfører en forpligtelse for en myndighed til at ændre eller afslå et projekt.

8.4.3 Støj

Efter miljøvurderingslovens bilag 7, jf. § 20, stk. 1, skal en miljøkonsekvensvurdering beskrive et skøn efter type og mængde over forventede emissioner i forbindelse med driften af det foreslåede projekt, herunder støj.

Energiklagenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte Energistyrelsens vurdering efter miljøvurderingslovens § 24, stk. 1, hvorefter miljøkonsekvensrapporten opfylder lovens krav, for så vidt angår vurderingen af projektets luftbårne støj i driftsfasen, jf. § 20, stk. 4, nr. 4.

Energiklagenævnet har lagt vægt på, at der ved miljøkonsekvensrapporten er inddraget flere oplysninger til belysning af støjen, herunder bekendtgørelsen om støj fra vindmøller, Miljøstyrelsens vejledning til bekendtgørelsen såvel som inddragelse af eksisterende vindmøller i området og projektets egne vindmøller.

Energiklagenævnet bemærker, at bekendtgørelsen om støj fra vindmøller også regulerer krav til vindmøller, som opstilles på havet, og at der som følge af anvendelsen heraf ved projektets støjberegninger er taget højde for anden terrænkorrektion og støjrefleksion på havoverfladen. Videre bemærker nævnet, at de støjgrænseværdier for vindmøller, som fremgår af bekendtgørelsen, er fastsat ud fra et niveau af støjbelastning, der er vurderet at være miljø- og sundhedsmæssig acceptabelt for mennesker. De beregningsmetoder, som har fundet udtryk i bekendtgørelsen, må desuden betragtes som almindeligt anerkendte, idet disse bygger på metoder, som har været benyttet i en lang årække, og som løbende er blevet udbygget og præciseret.

Nævnet bemærker endvidere, at der til miljøkonsekvensrapporten er udført støjberegninger i forhold til både bolig- og sommerhusområder samt beboelser i det åbne land. Hertil er der udarbejdet tabeller og figurer, som illustrerer støjbelastningen fra projektet, og hvor det er muligt at se og bedømme udstrækningen af den støjmassige påvirkning.

³⁴ Naturbeskyttelseslovens bestemmelser om bygge- og beskyttelseslinjer sikrer, at de nærmeste omgivelser ved søer og åer samt ved fortidsminder, skove og kirker friholdes for bebyggelse eller andre væsentlige indgreb i landskabet.

³⁵ Planlovens bestemmelser om kystnærhedszonen sikrer, at zonen uden for udviklingsområder friholdes for bebyggelse og anlæg, som ikke er afhængige af kystnærhed.

Dernæst har Energiklagenævnet lagt vægt på, at det i miljøkonsekvensrapporten er vurderet, at projektet vil overholde støjgrænseværdierne. Desuden er støjberegningerne foretaget ud fra et "worst case" scenarie for det konkrete projekt, hvortil er angivet den højest mulige støjpåvirkning fra projektets planlagte vindmøller uanset f.eks. vindretning. Nævnet finder desuden ikke grundlag for at tilsidesætte valget af kildestøjsdata ved beregningerne. Hertil har nævnet lagt vægt på Energistyrelsens oplysninger om, at kildestøjen benyttet i støjberegningerne er fra samme mølletype, og derudover er målt på baggrund af en lidt højere rated power 8,6 MW, end de 8,4 MW, der benyttes til projektet. Der er dermed ikke tale om kildestøjmålinger, der potentielt kunne underestimere kildestøjen.

Energiklagenævnet kan endvidere konstatere, at det er Miljøstyrelsen, som er rette tilsynsmyndighed i forhold til støj fra vindmøller på havet,³⁶ og at det af etableringstilladelsens vilkår tillige fremgår, at Miljøstyrelsen skal føre tilsyn med luftbåren støj fra projektet. Miljøstyrelsen er dermed ansvarlig for, at det sikres, at projektet overholder støjgrænseværdierne. Såfremt projektet ikke kan overholde støjgrænseværdierne, vil Miljøstyrelsen kunne meddele påbud til vindmøllejer i henhold til bekendtgørelsen om støj fra vindmøller.³⁷

Sammenfattende finder Energiklagenævnet således ikke grundlag for at tilsidesætte de vurderinger, der ligger til grund for Energistyrelsens begrundede konklusion om, at den anvendte metode til beregning af støj fra vindmøllerne kan anvendes for projektet, og at støjen fra projektet vil overholde gældende grænseværdier i henhold til vindmøllebekendtgørelsen.

Energiklagenævnet bemærker i den forbindelse, at en miljøvurderingsproces er en indledende sagsproces, hvor der alene stilles krav til, at oplysninger om miljøpåvirkningen er tilstrækkelige til, at der kan foretages en skønsmæssig vurdering af de miljømæssige indvirkninger, og er tilstrækkelige til at udgøre et beslutningsgrundlag for beslutningstagere og offentlighed. Begrænsninger i niveauet for tilladelige miljøpåvirkninger følger derimod af anden særlov-givning, og håndteres f.eks. ved tilsyn efter støjbekendtgørelsen for vindmøller.

8.4.4 Havvindmøllernes lysafmærkning

Energiklagenævnet forstår klagen sådan, at der klages over, at forholdet vedrørende radarstyret lysafmærkning ikke er afklaret.

Det fremgår af miljøkonsekvensrapporten, at der skal ske lysafmærkning af havvindmøllerne af hensyn til sejlads- og lufttrafikken i området. Miljøkonsekvensrapportens beskrivelse af den visuelle påvirkning er udarbejdet uden brug af radarstyret lysafmærkning, idet det ikke på tidspunktet for udarbejdelsen af rapporten var afklaret, hvorvidt en sådan løsning vil kunne anvendes.

³⁶ Jf. § 11, stk. 2 i bekendtgørelse nr. 135 af 7. februar 2019 om støj fra vindmøller.

³⁷ Jf. § 12, stk. 3 i bekendtgørelse nr. 135 af 7. februar 2019 om støj fra vindmøller.

Energistyrelsen har som følge heraf meddelt etableringstilladelse til Vesterhav Syd Havvindmøllepark uden anvendelse af radarstyret lysafmærkning. For at mindske den visuelle påvirkning som følge af havvindmøllernes lysafmærkning har Energistyrelsen dog i etableringstilladelsens pkt. 8.7, fastsat vilkår om, at der i videst muligt omfang skal anvendes radarstyret lysafmærkning, såfremt Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen kan godkende denne løsning. Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen har først mulighed for at træffe beslutning herom efter meddelelsen af etableringstilladelsen.

Energiklagenævnet bemærker i forbindelse hermed, at det af miljøkonsekvensrapporten fremgår, at Vattenfall har ansøgt Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen om tilladelse til at slukke for afmærkningslyset til advarsel af lufttrafikken i de perioder, hvor der ikke er fly i nærheden af havvindmølleparken.

Energiklagenævnet bemærker videre, at havvindmøllernes lysafmærkning og indvirkningerne som følge heraf er nærmere beskrevet i miljøkonsekvensrapporten og illustreret ved det udarbejdede visualiseringsmateriale.³⁸

Energiklagenævnet kan ikke give medhold i dette klagepunkt.

8.5 Samfundsøkonomiske vurderinger

Kravene til indholdet af miljøkonsekvensrapporten fremgår af miljøvurderingslovens bilag 7, jf. § 20. Energiklagenævnet bemærker, at miljøvurderingsloven ikke fastsætter krav om, at miljøkonsekvensrapporten skal indeholde en vurdering af de samfundsøkonomiske konsekvenser ved at stoppe projektet eller flytte opstillingsområdet.

Det ligger således uden for kravene til en miljøkonsekvensrapport at behandle sådanne forhold i forbindelse med miljøvurderingen af projektet.

Af disse grunde, jf. afsnit 8 i det hele, stadfæster Energiklagenævnet Energi-styrelsens afgørelse af 14. december 2020.

Det øvrige af klager anførte kan ikke føre til et andet resultat.

9. Energiklagenævnets afgørelse

Energiklagenævnet stadfæster Energistyrelsens afgørelse af 14. december 2020.

Sagen har været behandlet på nævnets møde den 8. juni 2021.

Afgørelsen er truffet i henhold til VE-lovens § 66, stk. 1.

Afgørelsen kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

³⁸ F.eks.: Vesterhav Syd Vindmøllepark, Visualiseringer af Vesterhav Syd Vindmøllepark, bilag 1 til miljøkonsekvensrapport, januar 2020.

Søgsmål til prøvelse af afgørelser truffet af Energiklagenævnet efter VE-loven eller regler, der er udstedt efter denne lov, skal være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt pågældende. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen, jf. VE-lovens § 66, stk. 5.

Afgørelsen offentliggøres på hjemmesiden www.naevneneshus.dk under menupunktet Nævnene > Energiklagenævnet > Tidligere afgørelser.

På nævnets vegne

Peter Ulrik Urskov
Nævnens formand

Rasmus Bjerre Bach
Fuldmægtig, cand. jur.

Christina Baadsgaard Sørensen
Fuldmægtig, cand. jur.

Afgørelsen er sendt til:

Lyngvejens Grundejerforening
Energistyrelsen
Vattenfall Vindkraft Vesterhav Syd P/S

Bilag

Uddrag af lovbekendtgørelse nr. 125 af 7. februar 2020 om fremme af vedvarende energi:

”[...]

§ 25, stk. 1. Etablering af elproduktionsanlæg, der udnytter vand og vind, med tilhørende interne ledningsanlæg på søterritoriet og i den eksklusive økonomiske zone samt væsentlige ændringer i bestående anlæg kan kun foretages efter forudgående tilladelse fra klima-, energi- og forsyningsministeren.

...

§ 27, stk. 1. Med henblik på at undgå skade på udpegede internationale naturbeskyttelsesområders integritet skal anlægsprojekter efter § 25, der i sig selv eller i forbindelse med andre projekter eller planer kan påvirke sådanne områder væsentligt, vurderes med hensyn til deres virkninger på lokaliteten under hensyn til bevaringsmålsætningerne for denne.

...

Stk. 6. Ministeren kan fastsætte nærmere regler for vurderingen af projekter efter stk. 1 og efter § 22 b i lov om elforsyning og kan i tilladelser efter denne bestemmelse og efter § 22 b i lov om elforsyning opstille vilkår, herunder om kompenserende foranstaltninger til beskyttelse af naturbeskyttelsesområderne.

§ 66, stk. 1. Energiklagenævnet behandler klager over afgørelser truffet af klima-, energi- og forsyningsministeren eller af Forsyningstilsynet efter denne lov eller regler fastsat i medfør af loven.

...

§ 67, stk. 1. Enhver med en væsentlig og individuel interesse i afgørelsen kan klage til Energiklagenævnet over de miljømæssige forhold i afgørelser i henhold til § 25, hvis afgørelserne tillige er omfattet af §§ 27 og 28 og lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).

...

[...]”

Uddrag af bekendtgørelse nr. 1476 af 13. december 2010 om konsekvensvurdering vedrørende internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter ved projekter om etablering m.v. af elproduktionsanlæg og elforsyningsnet på havet:

”[...]

§ 2, stk. 1. Såfremt et projekt omfattet af § 1, stk. 2, i sig selv eller i forbindelse med andre projekter eller planer må antages at kunne påvirke udpegede internationale naturbeskyttelsesområder (habitatområder, fuglebeskyttelsesområder og Ramsarområder) inden for eller uden for dansk område væsentligt, kan tilladelser og godkendelser kun meddeles, hvis der foreligger en konsekvensvurdering af projektets virkninger på lokaliteten under hensyn til bevaringsmålsætningerne for denne, og

- 1) konsekvensvurderingen viser, at projektet ikke vil skade det internationale naturbeskyttelsesområdes integritet, eller
- 2) betingelserne i § 27, stk. 2, nr. 2, eller stk. 4, i lov om fremme af vedvarende energi, eller § 4 b, stk. 2, nr. 2, eller stk. 4, i lov om Energinet.dk er opfyldt, og proceduren i § 27, stk. 3 eller 5, i lov

om fremme af vedvarende energi eller § 4 b, stk. 3 eller 5, i lov om Energinet.dk følges.

...

[...]"

Uddrag af lovbekendtgørelse nr. 973 af 25. juni 2020 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM):

"[...]

§ 4, stk. 1. Loven finder ikke anvendelse på projekter eller dele af projekter, der alene tjener et nationalt forsvarsformål eller alene tjener et civilt beredskabsformål, hvis forsvarsministeren vurderer, at dette vil skade disse formål.

Stk. 2. Lovens bestemmelser om offentlig høring, jf. § 35, finder ikke anvendelse på projekter, der vedtages i enkeltheder ved lov.

Stk. 3. Loven finder ikke anvendelse på projekter eller dele af projekter, som i anden lovgivning udtrykkeligt er undtaget fra loven.

Stk. 4. Vedkommende minister kan efter forhandling med miljøministeren fastsætte regler, der fraviger lovens bestemmelser om projekter på havområdet.

§ 5. I denne lov forstås ved:

...

- 5) Miljøvurdering af konkrete projekter: En proces, der består af
 - a) bygherrens udfærdigelse og fremlæggelse af en miljøkonsekvensrapport, jf. § 20,
 - b) myndighedens gennemførelse af høringer af offentligheden og berørte myndigheder og andre af projektet berørte stater i henhold til §§ 35 og 38,
 - c) myndighedens undersøgelse af de i miljøkonsekvensrapporten fremlagte oplysninger og eventuelle supplerende oplysninger, som bygherren om nødvendigt har fremlagt i overensstemmelse med § 24, og af eventuelle relevante oplysninger modtaget via høringer i henhold til §§ 35 og 38,
 - d) myndighedens afgørelse om et projekts væsentlige indvirkninger på miljøet under hensyntagen til resultaterne af den i litra c omhandlede undersøgelse og myndighedens egen supplerende undersøgelse, jf. § 24, stk. 1, og afgørelse om tilladelse efter § 25 og afgørelse om tilladelse efter anden lovgivning, som i regler fastsat i medfør af § 15, stk. 4, erstatter en afgørelse om tilladelse efter § 25.
 - e)

...

§ 15, stk. 1. Følgende projekter, der kan forventes at få væsentlige indvirkninger på miljøet, må ikke påbegyndes, før myndigheden, jf. § 17, skriftligt har meddelt tilladelse til at påbegynde projektet efter en miljøvurdering af projektets indvirkning på miljøet:

- 1) Projekter omfattet af bilag 1, som en bygherre har indgivet ansøgning om,
- 2) projekter omfattet af bilag 2, hvorom der er truffet afgørelse efter § 21 om krav om miljøvurdering, og
- 3) projekter omfattet af bilag 2, hvor en bygherre har anmodet om, at ansøgningen skal undergå en miljøvurdering, jf. § 18, stk. 2.

Stk. 2. For projekter omfattet af stk. 1, nr. 3, skal myndigheden, jf. § 17, stk. 1-6, og regler fastsat i medfør heraf, lade projektet undergå en miljøvurdering.

Stk. 3. Tilladelser, som i henhold til regler fastsat i medfør af stk. 4 helt eller delvis skal erstatte tilladelser efter § 25, skal meddeles på baggrund af en miljøvurdering efter reglerne i denne lov eller regler fastsat i medfør af § 4, stk. 4.

...

§ 17, stk. 1. Kommunalbestyrelsen er myndighed for behandling af projekter på land omfattet af bilag 1 og 2 og for behandling af bygherrens ansøgninger efter § 18 og dertil knyttede afgørelser efter §§ 21 og 25, jf. dog stk. 2, 5 og 6.

...

Stk. 4. Klima-, energi- og forsyningsministeren er myndighed for følgende projekter på havet:

...

- 2) Projekter om etablering af elproduktionsanlæg, der udnytter vand og vind, med tilhørende interne ledningsanlæg omfattet af bilag 2, nr. 3, litra i og j, og nr. 13, litra a.

...

§ 20, stk. 1. Bygherren fremlægger en miljøkonsekvensrapport for et projekt omfattet af § 15. De oplysninger, som bygherren efter stk. 2 fremlægger i miljøkonsekvensrapporten, skal være fuldstændige og af tilstrækkelig høj kvalitet.

Stk. 2. Miljøkonsekvensrapporten skal mindst omfatte følgende oplysninger:

- 1) En beskrivelse af projektet med oplysninger om projektets placering, udformning, dimensioner og andre relevante særkender,
- 2) en beskrivelse af projektets forventede væsentlige indvirkninger på miljøet,
- 3) en beskrivelse af projektets særkender eller de foranstaltninger, der påtænkes truffet for at undgå, forebygge eller begrænse og om muligt neutralisere forventede væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet,
- 4) en beskrivelse af de rimelige alternativer, som bygherren har undersøgt, og som er relevante for projektet og dets særlige karakteristika, og en angivelse af hovedårsagerne til den valgte løsning under hensyntagen til projektets indvirkninger på miljøet,
- 5) et ikketeknisk resumé af de i nr. 1-4 omhandlede oplysninger og
- 6) alle yderligere oplysninger omhandlet i bilag 7, som er relevante for de særlige karakteristika, der gør sig gældende for et bestemt projekt eller en bestemt projekttype og for det miljø, der kan forventes at blive berørt.

Stk. 3. Har myndigheden afgivet en udtalelse efter § 23, stk. 1, skal miljøkonsekvensrapporten lægge denne udtalelse til grund. Ved udarbejdelsen af miljøkonsekvensrapporten skal der tages hensyn til tilgængelige resultater af andre relevante vurderinger foretaget i henhold til anden lovgivning.

Stk. 4. De oplysninger, som bygherren skal give om det ansøgte projekt i miljøkonsekvensrapporten, jf. stk. 2, skal på en passende måde påvise, beskrive og vurdere projektets væsentlige direkte og indirekte virkninger på følgende faktorer:

- 1) Befolkningen og menneskers sundhed,
- 2) den biologiske mangfoldighed med særlig vægt på arter og naturtyper, der er beskyttet i henhold til Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle,
- 3) jordarealer, jordbund, vand, luft og klima,
- 4) materielle goder, kulturarv og landskab og
- 5) samspillet mellem faktorerne i nr. 1-4.

Stk. 5. Virkningerne nævnt i stk. 4 omfatter de forventede virkninger af projektets sårbarhed over for risici for større ulykker eller katastrofer.

Stk. 6. Bygherren skal sikre, at miljøkonsekvensrapporten, jf. stk. 1, er udarbejdet af kvalificerede og kompetente eksperter.

§ 24, stk. 1. Efter modtagelsen af miljøkonsekvensrapporten fra bygherren gennemgår myndigheden rapporten med inddragelse af den fornødne ekspertise med henblik på at sikre, at den opfylder kravene i § 20. Myndigheden kan om nødvendigt indhente yderligere oplysninger fra bygherren til opfyldelse af kravene i § 20, stk. 2.

Stk. 2. Myndigheden skal efter gennemgang af miljøkonsekvensrapporten sende den i høring hos berørte myndigheder og offentligheden i overensstemmelse med § 35, stk. 1, nr. 3, og § 38.

§ 25, stk. 1. Efter høringen skal myndigheden træffe afgørelse, om en ansøgning efter § 18, stk. 1, kan imødekommes. Afgørelsen træffes på grundlag af bygherrens ansøgning, miljøkonsekvensrapporten, eventuelle supplerende oplysninger og resultatet af de høringer, der er foretaget. Såfremt projektet kan få væsentlig indvirkning på miljøet i en anden stat, kan myndigheden først træffe afgørelse om tilladelse til projektet, når miljøministerens samtykke efter § 38 foreligger.

...

Bilag 7

Oplysninger som omhandlet i § 20, stk. 1 (Oplysninger til miljøkonsekvensrapporten)

(VVM-direktivets bilag IV (ændringsdirektivet))

1. Beskrivelse af projektet, herunder navnlig:

- a) en beskrivelse af projektets placering
- b) en beskrivelse af hele projektets fysiske karakteristika, herunder, hvor det er relevant, fornødne nedrivningsarbejder, og arealanvendelsesbehovet i anlægs- og driftsfaserne
- c) en beskrivelse af de væsentligste karakteristika ved projektets driftsfase (navnlig en eventuel produktionsproces), f.eks. energibehov og energiforbrug, typen og mængden af de anvendte materialer og naturressourcer (herunder vand, jordarealer, jordbund og biodiversitet)
- d) et skøn efter type og mængde over forventede reststoffer og emissioner (såsom vand-, luft-, jordbunds- og undergrundsforurening, støj, vibrationer, lys, varme, stråling) og mængder og typer af affald produceret i anlægs- og driftsfaserne.

2. En beskrivelse af de rimelige alternativer (f.eks. vedrørende projektets udformning, teknologi, placering, dimensioner og størrelsesorden), som bygherren har undersøgt, og som er relevante for det fremlagte projekt og dets særlige karakteristika, og angivelse af hovedårsagerne til det trufne valg, herunder en sammenligning af miljøpåvirkningerne.

3. En beskrivelse af de relevante aspekter af den aktuelle miljøstatus (referencescenarie) og en kort beskrivelse af dens sandsynlige udvikling, hvis projektet ikke gennemføres, for så vidt naturlige ændringer i forhold til referencescenariet kan vurderes ved hjælp af en rimelig indsats på grundlag af tilgængeligheden af miljøoplysninger og videnskabelig viden.

4. En beskrivelse af de i § 20, stk. 4, nævnte faktorer, der kan forventes at blive berørt i væsentlig grad af projektet: befolkningen, menneskers sundhed, biodiversiteten (f.eks. fauna og flora), jordarealer (f.eks. inddragelse af arealer), jordbund (f.eks. organisk stof, erosion, komprimering og arealbefæstelse), vand (f.eks. hydro-morfologiske forandringer, kvantitet og kvalitet), luft, klima (f.eks. drivhusgasemissioner, virkninger, der er relevante for tilpasning), materielle goder, kulturarven, herunder den arkitektoniske og arkæologiske aspekter, og landskab.

5. En beskrivelse af projektets forventede væsentlige virkninger på miljøet som følge af bl.a.:

- a) anlæggelsen og tilstedeværelsen af projektet, herunder, hvor det er relevant, nedrivningsarbejder
- b) brugen af naturressourcer, navnlig jordarealer, jordbund, vand og biodiversitet, så vidt muligt under hensyntagen til en bæredygtig adgang til disse ressourcer
- c) emissionen af forurenende stoffer, støj, vibrationer, lys, varme og stråling, opståelsen af gener og bortskaffelsen og genvindingen af affald
- d) faren for menneskers sundhed, kulturarven og miljøet (f.eks. på grund af ulykker eller katastrofer)
- e) kumulationen af projektets virkninger med andre eksisterende og/eller godkendte projekter, idet der tages hensyn til eventuelle eksisterende miljøproblemer i forbindelse med områder af særlig miljømæssig betydning, som kan forventes at blive berørt, eller anvendelsen af naturressourcer
- f) projektets indvirkning på klimaet (f.eks. arten og omfanget af drivhusgasemissioner) og projektets sårbarhed over for klimaændringer
- g) de anvendte teknologier og stoffer.

Beskrivelsen af de forventede væsentlige virkninger på de i § 20, stk. 4, angivne faktorer bør omfatte projektets direkte virkninger og i givet fald dets indirekte, sekundære, kumulative, grænseoverskridende, kort-, mellem- og langsigtede, vedvarende eller midlertidige samt positive eller negative virkninger. I beskrivelsen bør der tages hensyn til de miljøbeskyttelsesmål, der er fastlagt på EU- eller medlemsstatsplan, og som er relevante for projektet.

6. En beskrivelse af, hvilke metoder eller beviser der er anvendt til identificeringen og forudberegningen af de væsentlige virkninger på miljøet, herunder oplysninger vedrørende eventuelle vanskeligheder (f.eks. tekniske mangler eller manglende viden) i forbindelse med indsamlingen af de krævede oplysninger og vedrørende de vigtigste usikkerheder.

7. En beskrivelse af de påtænkte foranstaltninger med henblik på at undgå, forebygge, begrænse eller om muligt neutralisere identificerede væsentlige skadelige virkninger på miljøet og, om relevant, af eventuelle foreslåede overvågningsordninger (f.eks. udarbejdelse af en analyse efter projektets afslutning). Denne beskrivelse bør redegøre for, i hvilken grad de væsentlige skadelige virkninger på miljøet undgås, forebygges, begrænses eller neutraliseres, og bør dække både anlægs- og driftsfasen.

8. En beskrivelse af projektets forventede skadelige virkninger på miljøet som følge af projektets sårbarhed over for større ulykker og/eller katastrofer, som er relevante for det pågældende projekt. Relevante foreliggende oplysninger indhentet via risikovurderinger foretaget i henhold til EU-lovgivning såsom Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/18/EU eller Rådets direktiv 2009/71/Euratom eller relevante vurderinger foretaget i henhold til national lovgivning kan bruges til dette formål, forudsat at kravene i nærværende direktiv opfyldes. Beskrivelsen bør, hvor det er relevant, omfatte de påtænkte foranstaltninger til forebyggelse eller afbødning af sådanne begivenheders væsentlige skadelige virkninger på miljøet og oplysninger om beredskabet med henblik på og den foreslåede håndtering af sådanne nødsituationer.

9. Et ikketeknisk resumé af de på grundlag af punkt 1-8 fremlagte oplysninger.

10. En referenceliste med oplysninger om kilderne til de i rapporten indeholdte beskrivelser og vurderinger.

[...]"

Uddrag af bekendtgørelse nr. 913 af 30. august 2019 om samordning af miljøvurderinger og digital selvbetjening m.v. for planer, programmer og konkrete projekter omfattet af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM):

”[...]

§ 9, stk. 1. Følgende tilladelser eller godkendelser efter anden lovgivning erstatter helt eller delvist tilladelsen efter lovens § 25, jf. lovens § 15, stk. 3:

...

- 3) En tilladelse efter § 25 i lov om fremme af vedvarende energi.

...

[...]”

Uddrag af bekendtgørelse nr. 135 af 7. februar 2019 om støj fra vindmøller:

”[...]

§ 11, stk. 2. Miljøstyrelsen fører tilsyn med overholdelsen af denne bekendtgørelse for så vidt angår vindmøller på havet.

§ 12, stk. 3. For vindmøller på havet kan Miljøstyrelsen påbyde, at ejeren af en vindmølle for egen regning udfører støjmålinger og -beregninger, jf. §§ 5 og 6,

- 1) når en vindmølle eller ændring heraf sættes i drift
- 2) i forbindelse med almindeligt tilsyn efter havmiljøloven, dog højst 1 gang årligt, eller
- 3) i forbindelse med behandlingen af naboklager over støj, når Miljøstyrelsen anser dette for at være nødvendigt.

[...]”